

ĐỀ CƯƠNG TUYÊN TRUYỀN
KỶ NIỆM 113 NĂM NGÀY SINH ĐỒNG CHÍ HOÀNG VĂN THỤ -
LÃNH ĐẠO TIỀN BÓI TIÊU BIỂU CỦA ĐẢNG VÀ CÁCH MẠNG VIỆT NAM
(04/11/1909 - 04/11/2022)
(Kèm theo Công văn số 1757 - CV/BTGTU ngày 14/10/2022
của Ban Tuyên giáo Tỉnh uỷ Lạng Sơn)

I. KHÁI LƯỢC THÂN THỂ, CUỘC ĐỜI HOẠT ĐỘNG CÁCH MẠNG CỦA ĐỒNG CHÍ HOÀNG VĂN THỤ

Đồng chí Hoàng Văn Thụ, sinh ngày 04/11/1909 trong một gia đình có truyền thống yêu nước, lao động cần cù và hiếu học tại thôn Phạc Lạn, tổng Nhân Lý, châu Văn Uyên (nay là thôn Nhân Hòa, xã Hoàng Văn Thụ, huyện Văn Lãng). Tuổi thiếu niên, Hoàng Văn Thụ học tại Trường Tiểu học Pháp - Việt ở thị xã Lạng Sơn. Trong thời gian học, được chứng kiến nhiều biến động mới của phong trào yêu nước diễn ra sôi nổi khắp cả nước, đặc biệt là cuộc đấu tranh của thanh niên, học sinh đòi thả nhà yêu nước Phan Bội Châu (1925), để tang nhà yêu nước Phan Chu Trinh (1926) đã thôi thúc Hoàng Văn Thụ cùng nhóm học sinh yêu nước trong Trường Tiểu học Pháp - Việt tìm hiểu, nghiên cứu tài liệu tuyên truyền của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên; rồi sau đó tham gia rải truyền đơn ở thị xã Lạng Sơn.

Tháng Giêng năm 1928, Hoàng Văn Thụ và Lương Văn Tri từ Đồng Đăng (Lạng Sơn) sang Trung Quốc, bắt liên lạc với ông Bùi Ngọc Thành, đại diện của Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên hoạt động ở khu vực Long Châu - Nam Ninh, Trung Quốc. Với bí danh là Lôi Minh Hạ, Hoàng Văn Thụ vừa làm công việc của một người thợ cơ khí, vừa thâm nhập tuyên truyền gây dựng các cơ sở quần chúng bí mật giúp đỡ cách mạng Việt Nam. Cuối năm 1928, Hoàng Văn Thụ được kết nạp vào tổ chức Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên.

Đầu năm 1929, được giới thiệu vào làm việc ở “Tu giới sở”, thông qua hoạt động thực tiễn, đồng chí đã gây dựng được một số cơ sở hoạt động bí mật ở Long Châu và sau đó được kết nạp vào Đông Dương Cộng sản Đảng. Sau khi Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời (03/02/1930), đồng chí Hoàng Văn Thụ được Chi bộ Đảng phân công phụ trách để phát triển phong trào cách mạng ở tỉnh Lạng Sơn.

Được sự chỉ đạo trực tiếp của Trung ương, chi bộ Đảng chỉ đạo phong trào vùng núi biên giới Việt - Trung được thành lập gồm các đồng chí Hoàng Đình Giông, Hoàng Văn Thụ, Lương Văn Tri, Hoàng Hồng Việt... do đồng chí Hoàng Đình Giông làm Bí thư. Đồng chí Hoàng Văn Thụ được phân công cùng đồng chí Lương Văn Tri chỉ đạo xây dựng, phát triển phong trào cách mạng tỉnh Lạng Sơn.

Giữa năm 1933, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã tới xã Thụy Hùng châu Văn Uyên (nay là xã Thụy Hùng, huyện Cao Lộc) tổ chức kết nạp đảng

viên, thành lập Chi bộ cộng sản ở Thụy Hùng¹. Đây là Chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên của tỉnh Lạng Sơn do đồng chí Hoàng Văn Thụ làm Bí thư. Chi bộ Đảng Thụy Hùng được thành lập là cột mốc đầu tiên đánh dấu bước trưởng thành của phong trào cách mạng ở Lạng Sơn.

Tháng 8/1934, đồng chí Hoàng Văn Thụ đề nghị với đồng chí Lê Hồng Phong - Thứ ký Ban Chỉ huy ở ngoài của Đảng, triệu tập và chủ trì cuộc họp với Chi bộ Thụy Hùng ở hang Áng Cúm. Sau khi đánh giá và nhận định sự phát triển của phong trào cách mạng ở Lạng Sơn, đồng chí Lê Hồng Phong chỉ thị thành lập Ban Cán sự tỉnh Lạng Sơn², nòng cốt là Chi bộ Đảng Thụy Hùng. Đồng chí Hoàng Văn Thụ được Ban Chỉ huy ở ngoài của Đảng phân công trực tiếp phụ trách Ban Cán sự tỉnh Lạng Sơn³.

Đầu năm 1935, ảnh hưởng của phong trào cách mạng từ Văn Uyên đã lôi cuốn quần chúng tích cực ở Thất Khê⁴, Bắc Sơn tìm đến với tổ chức cách mạng. Đồng chí Hoàng Văn Thụ đã trực tiếp tuyên truyền, giác ngộ và đưa nhiều quần chúng trung kiên từ Văn Uyên, Thất Khê sang dự các lớp huấn luyện cách mạng bí mật ở Lũng Nhị - Long Châu. Các lớp huấn luyện này đã góp phần đào tạo đội ngũ cán bộ cho việc gây dựng, củng cố phong trào quần chúng cách mạng của tỉnh Lạng Sơn và tỉnh Cao Bằng.

Tại địa bàn Văn Uyên, hệ thống các trạm liên lạc bí mật cũng được khôi phục, củng cố ở các xã Tân Yên, Thụy Hùng và Phú Xá. Các trạm liên lạc bí mật đã góp phần tích cực vào việc đưa, đón, bảo vệ một số đại biểu ở trong nước đi dự Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ I được tổ chức từ ngày 27 đến ngày 31/3/1935 tại Ma Cao (Trung Quốc) được thuận lợi, an toàn.

Ngày 25/9/1936, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã tới thôn Mỏ Tát, xã Vũ Lăng⁵ (Bắc Sơn), kết nạp đảng viên, thành lập chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở Bắc Sơn⁶.

Đầu năm 1937, sau khi trực tiếp chỉ đạo tổ chức xây dựng các cơ sở quần chúng cách mạng ở Bắc Sơn (Lạng Sơn), đồng chí Hoàng Văn Thụ đã tới Thông Nông (Cao Bằng) để chỉ đạo vận động, tổ chức quần chúng đấu tranh công khai hợp pháp và nửa hợp pháp, đồng thời trực tiếp chỉ đạo mở một số lớp huấn luyện cán bộ ngắn ngày để làm nòng cốt cho phong trào cách mạng ở Cao Bằng. Song song với việc tăng cường chỉ đạo phong trào cách mạng ở

1 - Gồm 5 đảng viên: Đoàn Viết Búng, Đoàn Viết Cảnh, Đồng Viết Đại, Nông Viết Bảo và Mã Khánh Phương.

2 - Ban cán sự đảng tỉnh gồm 5 đồng chí: Đoàn Viết Búng, Đoàn Viết Cảnh, Đồng Viết Đại, Nông Viết Bảo và Mã Khánh Phương (Tr 52, *Lịch sử Đảng bộ tỉnh Lạng Sơn (1930 - 1985)*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, HN 2019).

Do có sự tổ chức và chỉ đạo tích cực của Ban Cán sự tỉnh, cuối năm 1934, tỉnh Lạng Sơn đã có 34 đảng viên (Tr 52, *Lịch sử Đảng bộ tỉnh Lạng Sơn (1930 - 1985)*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, HN 2019).

3 - Chương trình sưu tầm tài liệu, viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo tiền bối của Đảng và cách mạng Việt Nam: *Hoàng Văn Thụ - Tiểu sử*, NXB Chính trị quốc gia sự thật, năm 2015, tr.70

4 - Nay là thị trấn Thất Khê, huyện Tràng Định.

5 - Nay là xã Tân Hương, huyện Bắc Sơn.

6 - Bí thư là đồng chí Đường Văn thông; các đảng viên: Hoàng Doãn Tạo (tức Hà Khải Lạc), Đường Văn Tư (tức Đường Quảng Long), Nguyễn Văn Phòng (tức Mai Huyền) (Tr 58, 59, *Lịch sử Đảng bộ tỉnh Lạng Sơn (1930 - 1985)*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, HN 2019).

Thông Nông (Cao Bằng), đồng chí Hoàng Văn Thụ đã thường xuyên liên hệ chỉ đạo phong trào cách mạng ở Tràng Định (Lạng Sơn). Trước yêu cầu mới của phong trào ngày càng mở rộng ở Tràng Định, ngày 11/4/1938, đồng chí đã tới xã Phi Mỹ, Tràng Định (xã Tri Phương, huyện Tràng Định ngày nay), kết nạp đảng viên, tuyên bố thành lập chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở Tràng Định⁷.

Từ giữa năm 1938, trước yêu cầu của tình hình và nhiệm vụ trong giai đoạn mới, đồng chí Hoàng Văn Thụ được Xứ uỷ Bắc Kỳ phân công tăng cường chỉ đạo củng cố phong trào cách mạng ở các tỉnh Thái Nguyên, Vĩnh Yên và Hải Dương. Đầu tháng 8/1938, sau gần 2 tháng củng cố phong trào đấu tranh của công nhân mỏ than Phấn Mễ (Thái Nguyên), đồng chí Hoàng Văn Thụ về Thanh Hà (Hải Dương) tổ chức quần chúng cách mạng trung kiên ở Thanh Hà, củng cố lại phong trào ở đây sau thời gian bị thực dân Pháp khủng bố khốc liệt.

Cuối tháng 8/1938, từ những nhóm quần chúng cách mạng trung kiên bắt đầu hình thành ở huyện Vĩnh Tường (Vĩnh Yên), đồng chí Hoàng Văn Thụ thay mặt Xứ uỷ Bắc Kỳ đã về làng Vũ Di, huyện Vĩnh Tường tổ chức kết nạp các quần chúng trung kiên vào Đảng Cộng sản Đông Dương, tuyên bố thành lập chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở Vĩnh Yên.

Tháng 9/1939, thực hiện chủ trương của Xứ uỷ về việc củng cố và tăng cường phong trào đấu tranh của công nhân mỏ Quảng Ninh, với bí danh là Vân, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã tới mỏ Hà Lâm chấp nối, củng cố các cơ sở trung kiên, động viên, khích lệ, xây dựng và củng cố niềm tin đấu tranh của công nhân mỏ.

Ngày 08/9/1939, Hội nghị Xứ uỷ Bắc Kỳ mở rộng do Tổng Bí thư [Nguyễn Văn Cừ](#) triệu tập họp tại làng Vạn Phúc (Hà Đông) bàn chủ trương chỉ đạo phong trào cách mạng trong giai đoạn mới. Tại Hội nghị này, Tổng Bí thư [Nguyễn Văn Cừ](#) thông báo việc Trung ương Đảng quyết định cử đồng chí Hoàng Văn Thụ làm Bí thư Xứ uỷ Bắc Kỳ.

Để tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động của các cơ sở Đảng trong thời kỳ hoạt động bí mật, với cương vị Bí thư Xứ uỷ, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã đề nghị Xứ uỷ lập tờ báo “Giải phóng” làm cơ quan tuyên truyền của Xứ uỷ và đảm nhận vai trò chủ bút, đồng chí thường xuyên viết nhiều bài tuyên truyền chủ trương đấu tranh của Đảng, của Xứ uỷ Bắc Kỳ.

Đầu năm 1940, Hội nghị Xứ uỷ Bắc Kỳ tiến hành họp tại làng Vạn Phúc (Hà Đông). Hội nghị chủ trương hoạt động bí mật để giữ vững cơ sở Đảng và cơ sở quần chúng; đồng thời đẩy mạnh tập hợp lực lượng trong Mặt trận Dân tộc Phản đế, chuẩn bị mọi điều kiện để chuyển sang giai đoạn đấu tranh mới khi tình thế chuyên biến. Hội nghị đã tiến hành bầu kiện toàn Ban Lãnh đạo Xứ uỷ, đồng chí Hoàng Văn Thụ được bầu làm Bí thư Xứ uỷ Bắc Kỳ.

Ngay khi cuộc khởi nghĩa Bắc Sơn bùng nổ (27/9/1940), đồng chí Hoàng

7 - Gồm các đồng chí: Bế Văn Bính - Bí thư, Hoàng Kim Sơn, Hoàng Văn Cường, Hoàng Văn Bản, Mã Văn Ngân, Hoàng Váy Thao, Triệu Dín Nè (*Lịch sử Đảng bộ tỉnh Lạng Sơn (1930 - 1985)*, NXB Chính trị Quốc gia Sự thật, HN 2019, tr62).

Văn Thụ đã họp bàn với Ban Thường vụ Xứ uỷ, đề ra nhiệm vụ bảo vệ lực lượng, củng cố, giữ gìn lực lượng vũ trang để làm nòng cốt xây dựng lực lượng du kích và căn cứ địa cách mạng sau này. Thống nhất với đề nghị của Xứ uỷ Bắc Kỳ, Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ 7 (11/1940) tại Đình Bảng (Từ Sơn, Bắc Ninh) đã quyết định duy trì, củng cố Đội du kích Bắc Sơn làm nòng cốt xây dựng lực lượng vũ trang cách mạng, tiến tới thành lập khu căn cứ, lấy vùng Bắc Sơn - Võ Nai làm trung tâm. Hội nghị giao nhiệm vụ cho đồng chí Hoàng Văn Thụ thay mặt Trung ương trực tiếp chỉ đạo công tác xây dựng Khu căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nai. Tại Hội nghị này, đồng chí Hoàng Văn Thụ được cử vào Ban Thường vụ Trung ương lâm thời.

Cuối tháng 12/1940, đồng chí Hoàng Văn Thụ được Ban Thường vụ Trung ương Đảng giao nhiệm vụ quan trọng đi Tĩnh Tây (Trung Quốc) gặp Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc để báo cáo tình hình phong trào cách mạng trong nước và Hội nghị Trung ương lần thứ bảy. Đây là lần đầu tiên đồng chí Hoàng Văn Thụ được gặp Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc. Nhận chỉ thị của Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, đồng chí Hoàng Văn Thụ trở về liên lạc và làm việc với Tỉnh uỷ Cao Bằng để chuẩn bị địa điểm đón Người về nước và địa điểm tổ chức Hội nghị Trung ương lần thứ 8.

Tháng 02/1941, Đoàn đại biểu Trung ương Đảng gồm các đồng chí Trường Chinh, Hoàng Quốc Việt, Trần Đăng Ninh đi dự Hội nghị Trung ương lần thứ 8 ở Pác Bó (Cao Bằng) đã dừng chân ở Khuổi Nọi, Vũ Lễ (Bắc Sơn). Đồng chí Hoàng Văn Thụ thay mặt Trung ương Đảng đã thông báo việc Ban Thường vụ Trung ương đã quyết định củng cố, phát triển Đội du kích Bắc Sơn, đổi tên Đội du kích Bắc Sơn thành Đội Cứu quốc quân; cử đồng chí Lương Văn Tri, Uỷ viên Ban Thường vụ Xứ uỷ Bắc Kỳ làm Chỉ huy trưởng; cử đồng chí Chu Văn Tấn là Chỉ huy phó Đội Cứu quốc quân.

Tại Hội nghị Trung ương lần thứ 8 (5/1941), đồng chí Hoàng Văn Thụ được bầu vào Ban Thường vụ Trung ương Đảng; được Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc và Ban Thường vụ Trung ương giao phụ trách công tác dân vận và Mặt trận⁸. Tháng 8/1941, với trọng trách Ban Thường vụ Trung ương Đảng, đồng chí dự hội nghị Xứ uỷ Bắc Kỳ họp tại làng Đông Lĩnh (Thanh Ba, Phú Thọ) và có nhiều ý kiến chỉ đạo về công tác củng cố, phát triển Đảng, về đẩy mạnh phát triển phong trào quần chúng cách mạng. Cuối tháng 9/1941, đồng chí Hoàng Văn Thụ tham dự Hội nghị cán bộ Xứ uỷ Bắc Kỳ để triển khai việc quán triệt Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ tám tại Dương Húc, Tiên Sơn (tỉnh Bắc Ninh). Ngay sau đó đồng chí Hoàng Văn Thụ được giao nhiệm vụ phổ biến Nghị quyết Hội nghị Trung ương lần thứ tám cho Đảng bộ Hà Nội và chỉ đạo việc thành lập các đoàn thể Cứu quốc và Mặt trận Việt Minh⁹.

Theo chủ trương của Hội nghị trung ương lần thứ Tám về xây dựng An

8 - Chương trình sưu tầm tài liệu, viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo tiền bối của Đảng và cách mạng Việt Nam: *Hoàng Văn Thụ - Tiểu sử*, NXB Chính trị quốc gia sự thật, năm 2015, tr.162.

9 - Chương trình sưu tầm tài liệu, viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo tiền bối của Đảng và cách mạng Việt Nam: *Hoàng Văn Thụ - Tiểu sử*, NXB Chính trị quốc gia sự thật, năm 2015, tr.169.

toàn khu (ATK), sau khi kiểm tra các cơ sở bí mật ở một số địa phương, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã thảo luận với Tổng Bí thư Trường Chinh về việc chuyển cơ quan Ban Thường vụ Trung ương Đảng sang phía Bắc sông Hồng, trước mắt là đặt ở làng Chài, đồng thời chuẩn bị một số cơ sở ở Từ Sơn, Gia Lâm để khi cần có thể di chuyển được ngay.

Theo chủ trương của Hội nghị trung ương lần thứ Tám về xây dựng An toàn khu (ATK), đồng chí Hoàng Văn Thụ đã trực tiếp chỉ đạo việc chuẩn bị các cơ sở cơ quan, tổ chức các trạm liên lạc, hộp thư bí mật, củng cố các cơ sở bí mật ở địa phương như Hà Đông, Phúc Yên, Bắc Ninh, khu vực Đại lý Hoàn Long, Gia Lâm¹⁰...

Để bảo vệ các cơ sở bí mật và cán bộ, cuối năm 1941, đồng chí Hoàng Văn Thụ quyết định thành lập Đội công tác tiền tiêu¹¹. Ngày 21/12/1941, đồng chí Hoàng Văn Thụ tham dự cuộc họp Ban Thường vụ Trung ương Đảng để thảo luận diễn biến tình hình Chiến tranh thế giới thứ hai, tình hình Đông Dương và ra Thông cáo Cuộc chiến tranh Thái Bình Dương và trách nhiệm cấp bách của Đảng¹²

Năm 1942, theo chỉ thị của đồng chí Hoàng Văn Thụ, các đồng chí Lê Chương, Trương Hoàn, Trương Văn An và Tỉnh ủy lâm thời Quảng Nam đã họp tại La Thọ (Điện Bàn, Quảng Nam) để tái lập Xứ ủy Trung Kỳ, cử đồng chí Lê Trường làm Bí thư¹³.

Ngày 25/8/1943, Đồng chí Hoàng Văn Thụ bị mật thám Pháp bắt tại ngõ Nam Diệm, khu Tám Mái (Hà Nội). Mặc dù bị tra tấn cực hình, đồng chí Hoàng Văn Thụ vẫn vững vàng trong tư thế hiên ngang của người chiến sĩ cộng sản trung thành với Đảng, với đồng bào, đồng chí. Không khuất phục được ý chí kiên cường của người chiến sĩ cộng sản, rạng sáng ngày 24/5/1944, kẻ thù đã xử bắn đồng chí tại Trương Mai (Hà Nội), trong niềm đau thương vô hạn của đồng bào, đồng chí.

II. NHỮNG CÔNG HIẾN TO LỚN CỦA ĐỒNG CHÍ HOÀNG VĂN THỤ ĐỐI VỚI SỰ NGHIỆP CÁCH MẠNG CỦA ĐẢNG VÀ ĐẤT NƯỚC

1. Tham gia gây dựng, củng cố phong trào cách mạng Việt Nam

Năm 1928, 1929 trong thời gian hoạt động ở Long Châu, Nam Ninh, (Quảng Tây, Trung Quốc), đồng chí đã gây dựng được một số cơ sở hoạt động bí mật, trong đó cơ sở liên lạc thường xuyên là nhà ông Nông Nhân Bảo ở phố Bát Bảo, thị trấn Long Châu (Trung Quốc). Đây là cơ sở rất thuận lợi cho cán bộ cách mạng Việt Nam hoạt động ở khu vực Long Châu - Nam Ninh.

Ngày 03/02/1930, Đảng Cộng sản Việt Nam ra đời. Được sự chỉ đạo trực

10 - Chương trình sưu tầm tài liệu, viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo tiền bối của Đảng và cách mạng Việt Nam: *Hoàng Văn Thụ - Tiểu sử*, NXB Chính trị quốc gia sự thật, năm 2015, tr.171.

11 - Phụ trách, bảo vệ các cơ sở bí mật và cán bộ ở khu vực Gia Lâm, Từ Sơn (Bắc Ninh); một số cơ sở ở Bắc Giang; khu vực Hoài Đức, đại lý Hoàn Long và một số cơ sở ở Sơn Tây; khu vực ven sông Hồng thuộc các huyện Đông Anh, Yên Lãng, Yên Lạc (Phúc Yên) và các cơ sở làng Mạc, làng Gạc, Từ Liêm.

12 - Chương trình sưu tầm tài liệu, viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo tiền bối của Đảng và cách mạng Việt Nam: *Hoàng Văn Thụ - Tiểu sử*, NXB Chính trị quốc gia sự thật, năm 2015, tr.175.

13 - - - Chương trình sưu tầm tài liệu, viết tiểu sử các đồng chí lãnh đạo tiền bối của Đảng và cách mạng Việt Nam: *Hoàng Văn Thụ - Tiểu sử*, NXB Chính trị quốc gia sự thật, năm 2015, tr.178.

tiếp của Trung ương, Chi bộ hải ngoại Long Châu (Trung Quốc) được thành lập và chỉ đạo phong trào cách mạng vùng núi biên giới Việt - Trung, đồng chí Hoàng Văn Thụ được phân công phụ trách, cùng đồng chí Lương Văn Tri chỉ đạo xây dựng, phát triển phong trào cách mạng tỉnh Lạng Sơn.

Sau cao trào Xô Viết - Nghệ Tĩnh (1930 - 1931), đồng chí Hoàng Văn Thụ được tham gia lớp bồi dưỡng lý luận cách mạng tại Long Châu, Trung Quốc và sau đó được đồng chí Lê Hồng Phong giao nhiệm vụ tiếp tục chỉ đạo phát triển mở rộng phong trào quần chúng cách mạng ở Lạng Sơn. Từ cuối năm 1932 đến đầu năm 1933, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã trực tiếp chỉ đạo các tổ chức quần chúng trung kiên ở Khưa Lếch (Trung Quốc) và Khưa Đa, Ma Mèo, Tài Lài, xã Tân Yên (Văn Uyên, Lạng Sơn) và tổ chức rải truyền đơn, tạo đà cho phong trào quần chúng cách mạng tiếp tục được phát triển mạnh mẽ ở nhiều nơi.

Giữa năm 1933, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã tổ chức kết nạp đảng viên, thành lập Chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên của tỉnh Lạng Sơn và trực tiếp làm Bí thư. Từ cuối năm 1934 đến đầu năm 1935, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã trực tiếp tuyên truyền, giác ngộ và đưa nhiều quần chúng trung kiên từ Văn Uyên, Thất Khê sang dự các lớp huấn luyện cách mạng bí mật ở Lũng Nghiu - Long Châu. Các lớp huấn luyện này đã góp phần đào tạo đội ngũ cán bộ cho việc xây dựng, củng cố phong trào cách mạng của tỉnh Lạng Sơn và tỉnh Cao Bằng.

Tháng 9/1936, đồng chí Hoàng Văn Thụ tổ chức kết nạp đảng viên và thành lập Chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở Bắc Sơn. Đầu năm 1937, đồng chí Hoàng Văn Thụ tới Thông Nông (Cao Bằng) chỉ đạo vận động, tổ chức quần chúng đấu tranh, đồng thời trực tiếp chỉ đạo mở một số lớp huấn luyện cán bộ ngắn ngày làm nòng cốt cho phong trào cách mạng ở Cao Bằng. Ngày 11/4/1938, đồng chí đã tới xã Phi Mỹ (nay là xã Tri Phương), huyện Tràng Định, tỉnh Lạng Sơn kết nạp đảng viên, tuyên bố thành lập chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở Tràng Định.

Từ giữa năm 1938, đồng chí Hoàng Văn Thụ chỉ đạo củng cố phong trào cách mạng ở các tỉnh Thái Nguyên, Vĩnh Yên và Hải Dương. Đầu tháng 8/1938, sau gần 2 tháng củng cố phong trào đấu tranh của công nhân mỏ than Phấn Mễ (Thái Nguyên), đồng chí Hoàng Văn Thụ về Thanh Hà (Hải Dương) để củng cố phong trào cách mạng. Cuối tháng 8/1938, đồng chí Hoàng Văn Thụ thay mặt Xứ uỷ Bắc Kỳ về làng Vũ Di, huyện Vĩnh Tường tổ chức kết nạp các quần chúng trung kiên vào Đảng, tuyên bố thành lập chi bộ Đảng Cộng sản đầu tiên ở Vĩnh Yên.

Tháng 9/1939, với bí danh là Vân, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã tới mỏ than Hà Lâm (Quảng Ninh) củng cố các cơ sở trung kiên, động viên, khích lệ, xây dựng và bồi đắp niềm tin đấu tranh cho công nhân mỏ. Cùng với việc chỉ đạo phong trào cách mạng của nhiều tỉnh, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã dành thời gian chỉ đạo củng cố Thành uỷ Hà Nội, đến cuối năm 1939, Thành uỷ Hà Nội từng bước được phục hồi, tạo điều kiện thuận lợi cho hoạt động của Trung ương Đảng và Xứ uỷ Bắc Kỳ.

Trong suốt chặng đường hoạt động cách mạng, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã có nhiều đóng góp tích cực vào việc xây dựng, phát triển Đảng bộ các tỉnh Lạng Sơn, Cao Bằng và Thái Nguyên, củng cố được nhiều cơ sở Đảng ở Hà Nội và các tỉnh Hà Đông, Vĩnh Yên, Quảng Ninh và Hải Dương... Sự phát triển vững chắc của các cơ sở Đảng ở các tỉnh đã đóng vai trò nòng cốt cho việc mở rộng phát triển phong trào cách mạng trên một địa bàn rộng lớn. Hoạt động của Đồng chí Hoàng Văn Thụ trên nhiều địa bàn, nhiều công việc khác nhau đã thể hiện quan điểm cách mạng toàn diện của một cán bộ lãnh đạo có tầm nhìn xa, hiểu rộng.

2. Nhà lãnh đạo tận tụy vì nhiệm vụ, luôn chăm lo tới cơ sở và phong trào cách mạng

Trên cương vị Bí thư Xứ uỷ Bắc Kỳ, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã đề nghị Xứ uỷ lập tờ báo “Giải phóng” làm cơ quan tuyên truyền của Xứ uỷ. Đảm nhận vai trò chủ bút, Đồng chí thường xuyên viết nhiều bài tuyên truyền chủ trương đấu tranh của Đảng, của Xứ uỷ Bắc Kỳ.

Giữa năm 1940, hoảng sợ trước sự lớn mạnh của phong trào cách mạng do Đảng ta lãnh đạo, thực dân Pháp liên tục tăng cường lùng sục, vây ráp, truy bắt cán bộ cách mạng ở khắp nơi. Trước sự khủng bố gắt gao của thực dân Pháp, cơ quan Xứ uỷ Bắc Kỳ đã phải di chuyển đến nhiều địa điểm bí mật. Những ngày tháng gian khổ, hoạt động gần gũi với các cơ sở quần chúng cách mạng trung kiên, hình ảnh anh Lý - người Bí thư Xứ uỷ tận tâm với nhiệm vụ, luôn chăm lo tới cơ sở và phong trào cách mạng đã để lại cho cán bộ, quần chúng những tình cảm trân trọng, quý mến như đối với người anh em ruột thịt trong gia đình.

Ngay khi cuộc khởi nghĩa Bắc Sơn bùng nổ ngày 27/9/1940, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã tổ chức họp bàn với Ban Thường vụ Xứ uỷ, đề ra chủ trương: Duy trì Đội du kích Bắc Sơn để làm nòng cốt xây dựng lực lượng vũ trang và căn cứ địa cách mạng sau này. Thống nhất với đề nghị của Xứ uỷ Bắc Kỳ, Hội nghị Trung ương Đảng lần thứ 7 (họp từ ngày 6 đến 9/11/1940 tại Đình Bảng, Từ Sơn, Bắc Ninh) đã đề ra chủ trương quyết định phát triển hình thức đấu tranh vũ trang, giao đồng chí Hoàng Văn Thụ trực tiếp chỉ đạo thành lập căn cứ địa Bắc Sơn - Võ Nai.

Cuối tháng 12/1940, đồng chí Hoàng Văn Thụ được Ban Thường vụ Trung ương Đảng giao nhiệm vụ quan trọng đi Tĩnh Tây (Trung Quốc) gặp Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc bàn việc tổ chức thống nhất lực lượng cách mạng trong và ngoài nước; đồng thời, xin chỉ thị của Người về việc chuẩn bị tổ chức Hội nghị Trung ương lần thứ 8. Sau khi nhận chỉ thị của Lãnh tụ Nguyễn Ái Quốc, Đồng chí đã liên lạc với Tỉnh uỷ Cao Bằng, chuẩn bị địa điểm tổ chức hội nghị.

Cuối tháng 2/1941, trên đường đi dự Hội nghị Trung ương lần thứ 8 tại Pác Bó (Cao Bằng), đồng chí Hoàng Văn Thụ và các đồng chí lãnh đạo Trung ương đã làm việc với Ban chỉ huy Đội du kích Bắc Sơn tại Khuổi Nọi, Vũ Lễ (Bắc Sơn) và thông báo chủ trương của Đảng về việc phát triển Đội du kích Bắc Sơn làm nòng cốt cho phát triển lực lượng vũ trang cách mạng.

Sau Hội nghị Trung ương lần thứ 8 (họp tại Pắc Bó, Cao Bằng từ ngày 10 đến 19/5/1941), thay mặt Ban Thường vụ Trung ương Đảng, đồng chí Hoàng Văn Thụ dự hội nghị Xứ uỷ Bắc kỳ họp tại làng Đông Lĩnh (Thanh Ba, Phú Thọ) và có nhiều ý kiến chỉ đạo công tác củng cố, phát triển Đảng, đẩy mạnh phát triển phong trào quần chúng cách mạng. Từ cuối năm 1941, đồng chí Hoàng Văn Thụ tập trung chỉ đạo phát triển các cơ sở quần chúng cách mạng trong công nhân, công chức, binh sĩ, cảm hoá, lôi cuốn được nhiều người thuộc các tầng lớp khác nhau ủng hộ cách mạng, góp phần xây dựng nhiều cơ sở quần chúng ở những địa bàn quan trọng, như: Hà Nội, Hà Đông, Hải Phòng, Vĩnh Yên, làm hậu thuẫn vững chắc cho cuộc nổi dậy khởi nghĩa giành chính quyền năm 1945.

Với tư chất của một cán bộ lãnh đạo năng động, sáng tạo, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã có những đóng góp quan trọng vào đường lối lãnh đạo của Đảng. Đồng chí đã có công lớn trong việc đề xuất sáng lập báo “Giải phóng”, tham gia chỉ đạo hoạt động tuyên truyền của báo “Cờ giải phóng” và “Tập chí Cộng sản”. Những bài viết, dịch của Đồng chí về lý luận chủ nghĩa Mác - Lênin, về phong trào cộng sản, công nhân quốc tế đã góp phần phổ biến, giác ngộ tinh thần cách mạng vô sản cho đông đảo cán bộ, đảng viên và quần chúng cách mạng. Phương pháp, nguyên tắc hoạt động bí mật đầy hiệu quả do Đồng chí xây dựng, đã giúp cho Đảng ta có được nhiều bài học kinh nghiệm bổ ích trong quá trình vận động, tổ chức phong trào quần chúng rộng khắp trong cả nước.

Ngoài ra, những hoạt động của đồng chí Hoàng Văn Thụ trên cương vị là Ủy viên Ban Thường vụ Trung ương Đảng đặc trách công tác công vận và binh vận của Đảng đã góp phần thức tỉnh và lôi cuốn được nhiều binh lính, sĩ quan yêu nước người Việt Nam trong quân đội Pháp ở thuộc địa, tham gia tích cực vào cuộc đấu tranh giải phóng dân tộc, tiến tới giành chính quyền Cách mạng tháng Tám năm 1945 thành công.

3. Người chiến sĩ cộng sản kiên trung, bất khuất

Giữa lúc phong trào cách mạng nước ta đang trên đà phát triển mạnh mẽ, ngày 25/8/1943, đồng chí Hoàng Văn Thụ bị mật thám Pháp bắt tại ngõ Nam Diệm, khu Tám Mái (Hà Nội). Biết là cán bộ cao cấp của Đảng, Phủ Toàn quyền Đông Dương đã ra lệnh cho Sở mật thám Bắc Kỳ bằng mọi cách bắt đồng chí Hoàng Văn Thụ khai ra cơ quan lãnh đạo Trung ương của Đảng. Chúng đã dùng nhiều thủ đoạn xảo quyệt, dã man, từ mua chuộc, dụ dỗ đến tra tấn cực hình. Song vẫn không khuất phục được ý chí, tinh thần cách mạng của người chiến sĩ cộng sản Hoàng Văn Thụ. Trong cơn đau thể xác do kẻ thù tra tấn, Đồng chí vẫn kiên cường bảo vệ Đảng, bảo vệ đồng chí, đồng viên mọi người nhớ đặt lợi ích của Đảng, của Tổ quốc lên trên lợi ích cá nhân.

Bất lực trước ý chí kiên cường của người chiến sĩ cộng sản Hoàng Văn Thụ, ngày 21/12/1943, thực dân Pháp cho mở cái gọi là “Toà án đại hình” để xử tội đối với đồng chí. Tại phiên tòa, chúng còn cho một số anh em tù chính trị của ta tới dự, hòng gây áp lực đánh vào tinh thần của các đồng chí của ta đang bị giam cầm tại nhà tù Hỏa Lò, Hà Nội. Nêu cao tinh thần tiên công cách mạng, Đồng chí đã dùng phiên tòa làm nơi luận tội kẻ thù, tuyên truyền đường lối cách

mạng giải phóng dân tộc của Đảng, kêu gọi các đồng chí của mình nuôi dưỡng tinh thần đấu tranh bền bỉ, tiêu diệt đế quốc, giải phóng đất nước.

Với ý chí kiên cường và tâm hồn lạc quan của một người cộng sản, ngay trong những ngày trước khi lĩnh án tử hình, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã làm những vần thơ đầy dũng khí cách mạng nhấn nhủ lại đồng chí, đồng bào của mình:

*“Việc nước xưa nay có bại thành
Miễn sao giữ trọn được thanh danh
Phục thù chí lớn không hề nản
Ngọc nát còn hơn giữ ngói lành.
Thân dẫu lao tù lâm cảnh hiểm
Chí còn theo dõi buổi tung hoành
Bạn hỡi xa gần hãy chiến đấu
Trước, sau xin giữ tấm lòng thành”.*

Rạng sáng ngày 24/5/1944, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã hy sinh anh dũng tại trường bắn Trương Mai (Hà Nội). Trước mặt kẻ thù, Đồng chí đã nói những lời danh thếp: *“Trong cuộc đấu tranh sinh tử giữa chúng tôi, những người mất nước và các ông những kẻ cướp nước, sự hy sinh của những người như tôi là lẽ dĩ nhiên, chỉ biết rằng cuối cùng chúng tôi sẽ thắng”.* Trong giờ phút vĩnh biệt đồng bào, đồng chí của mình, Đồng chí đã nêu cao khí phách của người chiến sĩ cộng sản, hiên ngang trước quân thù, hô vang:

- Đảng Cộng sản Đông Dương muôn năm!
- Việt Nam độc lập muôn năm!

Mười lăm năm sau, vào tháng 5/1959, trong bài *“Viếng mộ anh Hoàng Văn Thụ”*, đồng chí Trường Chinh viết về đồng chí Hoàng Văn Thụ là *“Người cộng sản anh hùng - Đã cảm tử cho Đảng quyết sinh”.*

Đồng chí Hoàng Văn Thụ đã hy sinh anh dũng cho sự nghiệp cách mạng của Đảng và dân tộc ta, trong niềm tiếc thương vô hạn của đồng bào, đồng chí. Tuổi thanh xuân và cuộc đời đấu tranh cách mạng sôi nổi, đầy nhiệt huyết của người chiến sĩ cộng sản Hoàng Văn Thụ đã trở thành bài ca cách mạng vang mãi cho các thế hệ cách mạng Việt Nam trên con đường đấu tranh giải phóng dân tộc, thống nhất đất nước.

III. NHỮNG BÀI HỌC QUÝ BÁU TỪ CUỘC ĐỜI VÀ SỰ NGHIỆP CÁCH MẠNG CỦA ĐỒNG CHÍ HOÀNG VĂN THỤ

- Tinh thần yêu nước, giác ngộ lý tưởng cộng sản và kiên định lập trường giai cấp công nhân

Ngay từ khi chưa giác ngộ chủ nghĩa Mác - Lênin, với lập trường của người yêu nước, đồng chí Hoàng Văn Thụ đã hiểu rõ nỗi khổ của giai cấp công nhân và nhân dân lao động, sớm tham gia hưởng ứng các cuộc vận động do tổ chức Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên phát động. Quá trình chuyển biến tư tưởng của Đồng chí từ chủ nghĩa yêu nước đến chủ nghĩa Mác - Lênin trải qua những giai đoạn thâm nhập thực tiễn trong nước và nước ngoài. Khi được kết nạp vào Hội Việt Nam Cách mạng Thanh niên, Đồng chí đã nhanh chóng tiếp thu chủ

nghĩa Mác - Lênin, quan điểm lập trường của giai cấp công nhân, giác ngộ lý tưởng cộng sản. Thời gian bị giam cầm trong nhà tù Hoả Lò, Đồng chí tỏ rõ nghị lực phi thường, ý chí quật cường, bản lĩnh của người chiến sĩ cộng sản, có niềm tin vững chắc vào thắng lợi của cách mạng. Hình ảnh hiên ngang, bất khuất của đồng chí Hoàng Văn Thụ trước pháp trường mãi mãi là bản anh hùng ca về khí tiết của người cộng sản trước quân thù và tình cảm nồng ấm, nhân văn với đồng bào, đồng chí.

- Phẩm chất đạo đức cao đẹp của người chiến sĩ cộng sản

Đồng chí Hoàng Văn Thụ luôn nêu cao ý thức chấp hành tổ chức, kỷ luật của người đảng viên cộng sản; gương mẫu đi đầu, sẵn sàng gánh vác nhiệm vụ khó khăn nhất; có tinh thần đứng mũi chịu sào, ý thức trách nhiệm cao với công việc. Giữ nhiều cương vị lãnh đạo của Đảng, nhưng Đồng chí không màng danh lợi cho bản thân, sống bình dị, nêu gương sáng về sự trung thành, lòng tận tụy phục vụ tổ quốc, phục vụ nhân dân. Đồng chí là một mẫu mực về đạo đức cách mạng, cần, kiệm, liêm, chính, khiêm tốn, giản dị. Suốt cuộc đời hoạt động cách mạng, Đồng chí luôn chăm lo đoàn kết đồng chí, đồng bào, có thái độ kiên quyết đấu tranh chống chủ nghĩa cơ hội, đầu hàng, phản bội.

- Tác phong của người lãnh đạo cách mạng

Đồng chí Hoàng Văn Thụ là một nhà lãnh đạo có tác phong dân chủ, gần gũi, hoà đồng với nhân dân. Đồng chí luôn thuyết phục người khác bằng phương pháp vừa có tính nguyên tắc, khoa học, vừa nhân ái, bao dung. Điều đó đã làm nên những giá trị quy tụ được lòng người, làm cho nhân dân tin vào Đảng, tự nguyện tuân thủ sự lãnh đạo của Đảng. Đồng chí đã để lại cho chúng ta những kinh nghiệm quý báu về xây dựng tinh đoàn kết, tinh thần tự phê bình và phê bình rất hữu ích cho công tác xây dựng hệ thống chính trị vững mạnh, đội ngũ cán bộ trong sạch; xây dựng đoàn kết nội bộ, gây dựng tình cảm thân ái, tôn trọng lẫn nhau.

*

* *

Kỷ niệm 113 năm Ngày sinh đồng chí Hoàng Văn Thụ (04/11/1909 - 04/11/2022) - Lãnh đạo tiền bối tiêu biểu của Đảng và cách mạng Việt Nam, là dịp để ôn lại cuộc đời và sự nghiệp hoạt động cách mạng kiên cường, bất khuất của đồng chí Hoàng Văn Thụ - Người con ưu tú của mảnh đất Xứ Lạng đã trọn đời chiến đấu, hy sinh vì sự nghiệp cách mạng của Đảng, vì độc lập tự do của dân tộc. Đây cũng là dịp để tuyên truyền giáo dục truyền thống yêu nước, niềm tự hào và lòng biết ơn sâu sắc đối với Đảng, Bác Hồ và các thế hệ tiền bối; qua đó khơi dậy ý chí quyết tâm thực hiện thắng lợi các mục tiêu, nhiệm vụ phát triển kinh tế, xã hội trong năm 2022 và những năm tiếp theo; góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, Nghị quyết Đại hội Đảng bộ tỉnh Lạng Sơn lần thứ XVII và Nghị quyết đại hội đảng các cấp, nhiệm kỳ 2020 - 2025, xây dựng Lạng Sơn ngày càng phát triển nhanh, bền vững./.

BAN TUYÊN GIÁO TỈNH ỦY LẠNG SƠN